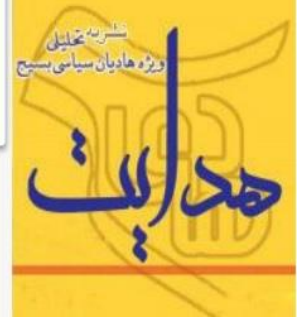

نشریه الکترونیکی هدایت

www.hadinews.ir

کانال معیار در روبیکا @meyar_pb   کانال معیار در سروش @meyar.pb

تیرماه ۱۴۰۲ - شماره ۲۰

نشریه تحلیلی ویژه هادیان سیاسی بسیج

صاحب امتیاز: معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در
سازمان بسیج مستضعفین
مدیر مسئول: دکتر سید جلال حسینی
سر دبیر: مهدی فاطمی والا
گردآورنده مطالب: دکتر مراد زاده
صفحه آرا و ویراستار: سادات عسکری

ویژه نامه حجاب

پاکستان
هدیه آسمانی است
به زمین نفروشیمش

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه :

عامل اصلی حجاب فطرت پاک انسانی است. عفاف درونی زن سبب حجاب و پوشش ظاهری او خواهد شد. از عوامل حجاب زنان می توان به آگاهی آنان از مسائل دینی و وحیانی و سیره پیشوایان و نیز ایمان آنان به احکام دینی اشاره کرد. کرامت زن و نقش و شخصیت اثرگذار او در تربیت نسل و انسان سازی مادران طالب حجاب و عفاف است. اکنون چهار آسیب اجتماعی بیش از گذشته شیوع پیدا کرده است و مواجهه همه جانبه با آن ها در مقایسه با سایر آسیب ها اولویت و اهمیت بیشتری دارد: «یکی اعتیاد به مواد مخدر، دوم طلاق و فروپاشی نهاد خانواده، سوم حاشیه نشینی و محرومیت های اجتماعی ناشی از آن، چهارم ولنگاری های اخلاقی و پوششی و مشکلات اخلاقی از جمله بی عفتی و بدحجابی» که باید درباره هر کدام به تفصیل بررسی کرد و توضیح داد. حجاب، همچنین، با هویت فردی بلکه اجتماعی شخص گره خورده است. هنگامی که یک زن ایرانی حجاب بر سر می کند، در واقع پوشش اسلامی او، در هر نوعی، بدین معناست که آن شخص یک فرد معتقد به باورهای دینی و اسلامی است.

عوامل بیرونی بدحجابی و بی حجابی:

جلوگیری از صدور ارزش های اسلامی و انقلابی توسط استکبار جهانی و صهیونیسم بین الملل، تبلیغات گسترده ضد فرهنگی (تهاجم و شبیخون فرهنگی) دشمنان، بی هویت ساختن نسل های آینده جمهوری اسلامی و بی تفاوتی کردن نسل فعلی و فاسد کردن آنان، ارائه مدهای غربی منطبق با نوع حکومت مادی آن، ایجاد جو ناخرسندی و نارضایتی عمومی از نظام جمهوری اسلامی و بزرگ نمایی مشکلات، تخریب نقش و جایگاه خانواده در کشورهای اسلامی، تغییر سبک زندگی مسلمانان و تخریب سبک زندگی اسلامی، تغییر آرمان ها، باورها و عقاید اسلامی و معنوی و امثال آن. دشمنان جوامع مسلمانان و در رأس آن ها استکبار جهانی غرب، همواره در تلاش هستند که با ترویج بدحجابی و بی بندوباری ایمان و اراده افراد جامعه مسلمانان را تضعیف کنند تا بتوانند بر آن ها تسلط پیدا کنند.

عوامل درونی بدحجابی و بی حجابی:

ضعف اعتقادات و باورهای دینی افراد بی حجاب، رواج و جذابیت مدگرایی و مدپرستی، میل به زیبایی و آراستگی، ضعف آگاهی دینی و مذهبی، ضعف شناخت از دشمن، وجود آسیب های اجتماعی و خانوادگی، احساس بی هویتی و پوچ گرایی، احساس حقارت، ضعف الگوسازی و ضعف کارهای فرهنگی سازنده و عمیق، لجاجت، غفلت، جهالت و امثال آن.

آثار و پیامدهای حجاب و پوشش مناسب

حجاب در چند دسته آثار فردی، خانوادگی، اجتماعی، سیاسی و.. قابل تبیین است. حجاب یکی از ضروریان دین به شمار می رود که در قرآن کریم و روایات معصومین علیهم السلام به آن اشاره شده است. مصونیت و آرامش درونی انسان، رستگاری و مقبولیت زن نزد خداوند و تقرب الهی، کسب کمالات معنوی و انسانی، حفظ شخصیت و ارزش و احترام زن، حفظ انگیزه

ازدواج و جلوگیری از روی آوردن به کارهای غیراخلاقی، مبارزه با نفسانیات و غلبه بر هواهای نفسانی، تحکیم امنیت اجتماعی، امنیت اخلاقی فراگیر و اعتماد ساز، دور ماندن از حرام و گناه، حجاب عامل تمرکز ذهن و افزایش قدرت یادگیری، استحکام خانواده و پایداری پیوندها و نظام خانوادگی، شناخته شدن منزلت و کمالات زن، تعدیل غرایز جنسی اعضای خانواده، تقویت نقش‌های پدری و مادری در خانواده، تقویت اعتماد اعضای خانواده به یکدیگر، نهادینه ساختن عفاف و پاک‌دامنی، استواری اجتماع و سلامت جامعه و... از آثار حجاب است، وجود حریم بین زنان و مردان باعث کاهش میل جنسی و غریزی آن‌ها می‌شود و به سلامت روابط اجتماعی با جنس مخالف کمک می‌کند. سرچشمه بسیاری از روابط نامشروع یا ازدواج‌های مجدد عدم رعایت حجاب و عفاف است. حفظ عفاف به چیزهایی بیش از حجاب و پوشش سر و بدن نیازمند است، اما شرط لازم آن حفظ همین حجاب است.

زیان‌ها و پیامدهای بی‌حجابی و نداشتن پوشش مناسب

زیان‌های بی‌حجابی و بدحجابی نیز در چند دسته زیان‌های فردی، خانوادگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و حقوقی قابل تبیین هست. از جمله پیامدهای منفی بی‌عفتی در جوامع، احساس بی‌هویتی، گرایش به نهیلیسم و پوزیتیویسم، اضطراب درونی، بلوغ زودرس نوجوانان، خشونت‌های جنسی، بالا رفتن میزان طلاق، غفلت از یاد خدا و نزول بلاهای آسمانی است. در مقابل، افزایش اطمینان مرد به زن، جلوگیری از انحراف مرد و افزایش محبت در کانون خانواده از پیامدهای مثبت پاک‌دامنی زن به شمار می‌روند. از جمله این زیان‌ها عبارت است از تضعیف اعتقادات و ارزش‌های دینی و پایبندی به آن، سقوط شخصیت انسانی زن، ایجاد بیماری‌ها و پریشانی‌های جسمی و روانی، تزلزل خانواده‌ها و حتی فروپاشی خانواده، بی‌اعتمادی اعضای خانواده به یکدیگر، آلوده شدن فرزندان و عقده‌ای شدن آنان، افزایش طلاق، به فساد کشیده شدن اعضای خانواده، تخریب فرهنگ و هویت ملی، زوال امنیت اجتماعی، گسترش آسیب‌های اجتماعی، افزایش فحشاء و فرزندان نامشروع، افت تحصیلی و آموزشی و اختلال در یادگیری، بسترسازی تهدیدهای نرم‌افزاری دشمنان و امثال آن.^۱

حجاب از دیدگاه امام خمینی (ره)

باید توجه داشته باشید که حجابی که اسلام قرار داده است، برای حفظ آن ارزش‌های شماسست. هر چه را که خدا دستور فرموده است - چه برای زن و چه برای مرد - برای این است که آن ارزش‌های واقعی که این‌ها دارند و ممکن است به واسطه وسوسه‌های شیطانی با دست‌های فاسد استعمار و عمال استعمار پایمال می‌شدند. این‌ها، این ارزش‌ها زنده بشود. (صحیفه امام، ج ۱۹، ص ۱۸۵) «حجاب اسلامی یعنی حجاب وقار، حجاب شخصیت، ساخته من فقیه نیست؛ این نص صریح قرآن است. آن قدری که قرآن مجید بیان کرده، نه ما می‌توانیم از آن حدود (محدوده) خارج شویم و نه زنانی که معتقد به این کتاب بزرگ آسمانی هستند». (زن از دیدگاه امام خمینی (ره)، ص ۱۴۷)

^۱ مرادزاده، علی، خاستگاه حجاب و بی‌حجابی، جلد ۲، نشر ناد.

احتمالاً قضیه مبارزه با حجاب زنان مسلمان در فضای آموزشی، حرکتی انحرافی برای کمرنگ کردن جلوه عظیم دفاع جهان اسلام از رسول اکرم (ص) می‌باشد. (همان، ج ۲۱، ص ۳۲۸) حجاب به معنای متداول میان ما که اسمش حجاب اسلامی است، با آزادی مخالفتی ندارد؛ اسلام با آنچه خلاف عفت است مخالفت دارد؛ و ما آنان را دعوت می‌کنیم که به حجاب اسلامی رو آورند. زنان شجاع ما دیگر از بلاهایی که غرب به‌عنوان تمدن به سرشان آورده است به ستوه آمده‌اند و به اسلام پناهنده شده‌اند. (همان؛ ج ۵، ص ۵۴۱)

حجاب از دیدگاه امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

امام خامنه‌ای (مدظله) معتقد است: باید مسائل ارزشی اسلام در جامعه ما احیا بشود، مثلاً مسئله حجاب یک مسئله ارزشی است. (۷۰/۱۰/۴)

جمهوری اسلامی، در مقابل این فساد ایستاد و از اول اعلام کرد که به روابط بی‌بندوبار زن و مرد معتقد نیست؛ معتقد به وجود حجاب و روابط اسلامی میان زن و مرد است و بر این مسئله هم پافشاری کرد. (خطبه نماز جمعه، ۶۹/۱/۱۰) الگوی غربی امروز اروپایی، برخاسته و زاییده از الگوی باستانی رومی و یونانی آن‌ها است. آن روز هم این‌جور بود که زن وسیله‌ای برای تکلیف و التذاذ مرد بود، همه چیز تحت الشعاع این بود؛ امروز هم این را می‌خواهند؛ حرف اصلی غربی‌ها این است. آن‌ها با چه چیز زن مسلمان، بیشتر دشمن‌اند؟ با حجاب او؛ آن‌ها با حجاب دشمن‌اند. (۷۰/۸/۲۲)

حجاب، تکریم آن کسی است که در حجاب است. حجاب زن، تکریم زن است... خود آن‌ها بی‌حجابی را اجباری می‌کنند، دختر دانشجو را تو دانشگاه راه نمی‌دهند، به خاطر اینکه روسری دارد، آن وقت به ما میگویند چرا شما حجاب را اجباری کردید! این در جهت کرامت زن است، آن در جهت پرده‌داری و بی‌احترامی به زن است. و از این قبیل مواردی هست که این‌ها هوجب‌گیری‌های غرب است. (۸۶/۱۰/۱۳) اگر برای کشوری شهوات جنسی و آمیزش بی‌روبه‌ی زن و مرد و دختر و پسر را ترویج کردند و جوان را به راه‌هایی کشاندند که غریزه‌ی او هم به‌طور طبیعی متمایل به آن است، دیگر احتیاج به استفاده‌ی از توپ و تفنگ علیه یک ملت نیست. فساد، یک ملت را به‌خودی‌خود ضایع و باطل می‌کند و آینده‌ی او را تباہ می‌سازد. (۸۳/۱۰/۱۷) مسئله‌ی حجاب به معنای منزوی کردن زن نیست. اگر کسی چنین برداشتی از حجاب داشته باشد، برداشتی است کاملاً غلط و انحرافی. مسئله‌ی حجاب به معنای جلوگیری از اختلاط و آمیزش بی‌قیدوشرط زن و مرد در جامعه است؛ که این [اختلاط] به ضرر جامعه و به ضرر زن و مرد - هر دو؛ بخصوص به ضرر زن - است. (۸۶/۱۰/۲۶) خود این حجاب، یکی از وسایل امنیت است. با حجاب زن مسلمان، هم خود زن مسلمان امنیت پیدا می‌کند و هم مردان مسلمان امنیت پیدا می‌کنند. آن جایی که حجاب را از زنان دور می‌کنند، آن جایی که زن را به عریانی و برهنگی نزدیک می‌کنند، در درجه‌ی اول، امنیت از خود زن و در درجه‌ی بعد، از مردان و جوانان گرفته خواهد شد. (۷۵/۱۲/۲۰)

زنان مسلمان در بسیاری از نقاط دنیا امروز به شما نگاه می‌کنند و از شما یاد می‌گیرند. این که می‌بینید در بعضی از کشورهای غربی، در بعضی از کشورهای مسلمان اما با حکومت‌های غیر اسلامی، این‌طور حجاب اسلامی موردتهاجم دشمنان دین قرار می‌گیرد، این نشان دهنده گرایش زنان به حجاب است. (۷۹/۶/۳۰) مردم ما چادر را انتخاب کرده‌اند. البته ما هیچ‌وقت

نگفتیم که «حتماً چادر باشد، و غیر چادر نباشد.» گفتیم که «چادر بهتر از حجاب‌های دیگر است.» ولی زنان ما می‌خواهند حجاب خودشان را حفظ کنند. چادر را هم دوست دارند. چادر، لباس ملی ماست. چادر، پیش از آن که یک حجاب اسلامی باشد، یک حجاب ایرانی است. مال مردم ما و لباس ملی ماست. (۷۳/۷/۲۰)

راهکار ترویج حجاب و مدیریت روند بدحجابی و بی‌حجابی

در خصوص مواجهه با حجاب، کارشناسان رویکردهای مختلفی برای مقابله با بی‌حجابی و بدحجابی دارند. برخی معتقدند که باید حجاب قانونی برداشته شود و حجاب اختیاری شود! این دیدگاه با مخالفت بیشتر مردم روبرو است؛ زیرا می‌دانند در صورت رهاسازی پوشش و برداشتن حدود قانونی آن، طبیعی است که هیچ حدی برای پوشش نمی‌توان تصور کرد و بد پوششی تا برهنگی و ارتباطات نامشروع علنی و ناهنجاری‌های پیرامون آن پیش خواهد رفت. به تدریج هم که شرایط عادی شده، به تبع آن حریم عفت و حیا در جامعه از بین خواهد رفت و جامعه شاهد پویش هم‌جنس‌گرایی و هم‌آغوشی و... خواهد بود.

گروهی دیگر از نخبگان و مسئولان «سکوت» در این زمینه را بهتر می‌دانند؛ چون فکر می‌کنند مسئله حجاب و لزوم حد پوشش در حریم اجتماع، به دلایلی نظیر شرایط خاص کشور، وجود انبوه مشکلات اقتصادی از جمله معیشت جزو اولویت‌های نظام نیست و صدا البته مطرح کردن مسئله عفاف و حجاب در چنین شرایطی به مصلحت کشور نیست و انجام کارهای فرهنگی برای رسیدن به نتیجه مطلوب در درازمدت کافی است! این نگاه مسبوق به سابقه در دولت‌های مختلف در مواجهه با مسئله حجاب است که به نظر می‌رسد با تغافل و تساهل کار را به اینجا رسانده و پروژه اندلس سازی ایران با شتاب بیش‌تری پیش می‌رود.

دیدگاه سوم، خواستار استفاده از یک فرآیند هوشمند و دقیق در کوتاه‌مدت و بلندمدت است تا به جای پاک کردن صورت مسئله و ارائه نظرات شعاری، این دغدغه را به‌عنوان یک مسئولیت اجتماعی تعریف کرده و طرح‌های مناسب و جامعی برای آن تهیه و تصویب شود. در اجرای این طرح‌های نیز باید همه عوامل دخیل هم‌افزایی داشته و با عزم جدی اقدام کنند.

دسته اول: بررسی‌های واقع‌بینانه

ایجاد درک صحیح و شناخت روشن و منطقی از نقش حجاب و عفاف، تقویت غیرت دینی و ملی افراد، تقویت و عمق‌بخشی مباحث هویتی، علمی بودن آسیب‌زدایی، الگودهی و الگوسازی، تعلیم و تربیت صحیح و اقناعی و مستمر، تبیین و نهادینه ساختن عفاف، حیا و حجاب، تبیین صحیح اینکه حرام بودن بی‌حجابی از احکام ثابت و تغییرناپذیر اسلام است، پیش‌بینی و پیشگیری، درمان منطقی، به‌هنگام و عالمانه.

دسته دوم: راهکار نهادینه ساختن حجاب و عفاف در سطح فردی

استفاده از روش‌ها و ابزارهای جذاب و مشروع در تبیین و ترویج مسئله حجاب و عفاف، تعمیق اعتقاد و باور به حجاب و عفاف، آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی صحیح، منطقی و مستمر، اعتمادسازی و محبت‌ورزی، تقویت تقوا و پرهیزکاری زنان و دختران، معطوف ساختن زنان و دختران به سعادت و خوشبختی، اهتمام خانواده‌ها در کنترل فرزندان.

دسته سوم: راهکار نهادینه ساختن حجاب و عفاف در سطح خانوادگی

شناساندن نقش خانواده در تعلیم و تربیت صحیح، تحکیم کانون خانواده و تقویت نقش‌های مادری و پدری، استفاده دستگاه‌های حاکمیتی و آموزشی از خانواده و اولیای دانش‌آموزان برای تربیت، ترویج فرهنگ ازدواج و تسهیل تشکیل خانواده، تقویت و توسعه نقش تربیتی زن و مادر.

دسته چهارم: راهکار نهادینه ساختن حجاب و عفاف در سطح اجتماعی

ایجاد فهم مشترک و قرائت واحد اقناع‌پذیر و معتبر از حجاب و بی‌حجابی، شناساندن صحیح و جذاب ارزش‌های دینی و واجبات الهی، شناساندن صحیح و جذاب منکرات و ضد ارزش‌ها، جهاد تبیین برای ترویج حجاب و عفاف و حیا، امید دادن و جهاد امیدآفرینی، تحریک و ترغیب عواطف و احساسات در جهت مقدسات دینی، نصیحت و موعظه مخفیانه و مختصر باشد، نمایاندن الگوها معرفی چهره‌های موفق و تجلیل از آنها، تکرار و استمرار، کنترل اجتماعی هدفمند و سازنده، اجرای صحیح و اثرگذار دو فریضه امر به معروف و نهی از منکر.

دسته پنجم: راهکار نهادینه ساختن حاکمیتی حجاب و عفاف

نهادسازی و تشکیل نهاد مردم پایه حجاب و عفاف، اقتصاد پوشاک، کارآمد سازی نهادها و دستگاه‌های فرهنگی، هماهنگی و هم‌افزایی نهادهای فرهنگی، استفاده از موج مردمی، معرفی الگوهای برتر و جریان سازی زن نمونه، هویت بخشی به زن مسلمان، استفاده از هنر، شعر و طنز، انصاف در برخورد، روشمندی، تعیین حدود و ثغور دقیق و قانونی حجاب اسلامی.

دسته ششم: راهکار نهادینه ساختن حجاب و عفاف در سطح رسانه‌ها. دسته هفتم: حل مسائل و مشکلات اقتصادی. دسته هشتم: راهکار نهادینه ساختن حجاب و عفاف در گروه‌های مرجع. دسته نهم: حل مسائل عفاف و حجاب با رویکرد ارزشی.

فلسفه حجاب و عفاف؛ مبانی، ثمرات و الگوها**اهمیت و ضرورت حجاب و عفاف**

حجاب بر ایمان مردان و زنان می‌افزاید و بی‌حجابی و برهنگی ایمان انسان را تضعیف می‌کند. ولنگاری پوششی به ولنگاری فکری و رفتاری منجر می‌شود. حجاب و عفاف و حیا از آسمان است و بی‌حجابی از شیطان و قدرت‌های شیطانی نشأت می‌گیرد. مرمان باید به دور از احساسات به بیان عظمت و ثمرات حجاب و عفاف بپردازند و اعتماد زنان و دختران را جلب نمایند. باید ایمان مردم به حجاب و آگاهی و قوه شناخت آنان افزایش پیدا کند. آگاهی و ایمان سبب افزایش تمایل به حجاب و پوشش مناسب خواهد بود. حجاب، حصار و حریم عفت زن و سنگر محکمی است که راه ورود فساد و هرزگی‌ها را سد می‌کند و به زن شخصیت و احترام می‌بخشد در جامعه‌ای که زنانش با حجاب صحیح و پوشش کامل

رفت و آمد کنند، جوانان هم با خاطری آرام به کار خود مشغول می‌شوند و دور از هرگونه تحریک بی‌جا و خیال خام، در زمان مناسب، با رضایت و خرسندی به تشکیل خانواده علاقه‌مند می‌گردند و ازدواج می‌کنند.

حجاب و پوشش صحیح زنان یکی از عوامل بسیار مؤثر در حفظ خانواده است. زنی که خودسرانه جلوه‌گری کند، آتش هوس مردان را می‌افروزد و چشم و دل سبک‌سران را بی‌اختیار به دنبال خود می‌کشد. در واقع با کمی تأمل در هزاران پرونده جنایی و ناموسی، فحشا و روابط نامشروع بی‌شماری که در دادگاه‌ها مطرح می‌شود می‌توان به عواقب تلخ بلای بی‌حجابی و بدحجابی که گریبان دنیای امروز را گرفته است پی برد.

فواید و ثمرات حجاب و عفاف

حجاب و عفاف دارای فواید و ثمراتی بسیار بی‌نظیری است که در سطوح فردی، خانوادگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، ایدئولوژیک و امثال آن قابل تبیین است. حجاب سبب به وجود آمدن آثار روحی و روانی در فرد می‌شود؛ موجب ایجاد آرامش و سربلندی است که همانا حفظ ارزش‌های یک فرد مسلمان است. در جامعه‌ای که افراد در آن با حفظ حدود و رعایت حقوق دیگران ظاهر می‌شوند و سبب تخریب روح و جسم هم‌نوعان خود نشده، محیطی آرام ایجاد می‌شود و جامعه به سوی سعادت و سلامت روانی پیش خواهند رفت که این خود یکی از مهم‌ترین اهداف اسلام است که هر مسلمان، روح و جسمی پاک، آرام و عاری از هر آلودگی داشته باشند. یکی از فواید مهم حجاب در بُعد خانوادگی، اختصاص یافتن التذاهای جنسی، به محیط خانواده و در کادر ازدواج مشروع است. اختصاص مذکور، باعث پیوند و اتصال قوی‌تر زن و شوهر و در نتیجه استحکام بیش‌تر کانون خانواده می‌گردد؛ و برعکس، فقدان حجاب باعث انهدام نهاد خانواده است.

یکی از فواید مهم حجاب در بُعد اجتماعی، حفظ و استیفای نیروی کار در سطح جامعه است. در مقابل، بی‌حجابی و بدحجابی باعث کشاندن لذت‌های جنسی از محیط و کادر خانواده به اجتماع و در نتیجه، تضعیف نیروی کار افراد جامعه می‌گردد. بدون تردید، مردی که در خیابان، بازار، اداره، کارخانه و... همواره با قیافه‌های محرک و مهیج زنان بدحجاب و آرایش‌کرده مواجه باشد، تمرکز نیروی کار او کاهش می‌یابد. حفظ ارزش‌های انسانی؛ مانند عفت، حیا و متانت در جامعه و کاهش مفاسد اجتماعی. هدایت، کنترل و بهره‌مندی صحیح و مطلوب از امیال و غرایز انسانی. تأمین و تضمین سلامت و پاک‌ی نسل افراد جامعه. احساس امنیت روانی و اجتماعی زنان. الهام‌بخشی و الگو دهی برای دیگر جوامع.

مبانی حجاب و عفاف

وجوب و لزوم داشتن حجاب ریشه در قرآن کریم دارد، عقل سلیم به آن حکم می‌کند، عرف صحیح در تاریخ بشر بر آن گواه است، روایات و سنت و سیره معصوم بر لزوم و وجوب آن دلالت دارد، تاریخ ایران بر هویت ملی محجوب حکایت دارد. همه ادیان و شرایع الهی بر لزوم و منزلت آن حکم کرده است. مبانی قرآنی حجاب اسلامی به‌عنوان یک واجب شرعی و یک تکلیف دینی الزامی در قرآن کریم تصریح شده است. عقل سلیم هم ما را به پوشش و حجاب دستور می‌دهد و آن را مایه کرامت و حفظ انحرافات و موجب استواری انسان می‌داند و آنچه را که باعث بی‌عفتی و پیامدهای شوم برهنگی می‌شود مذموم و خسارت‌بار می‌داند. هر فرد باایمان که با عقلانیت خویش به خداوند متعال ایمان آورده است بر مبنای اعتقاد خویش ملزم به اجرای دستورات خالق هستی از جمله نماز، روزه، حج، جهاد، حجاب و پوشش مناسب شرعی و امثال آن است. از

طرفی ملزم به پرهیز از منهیات خداوند متعال نظیر ظلم، قتل، دروغ، تهمت، دزدی، بی‌حجابی و امثال آن خواهد بود. حجاب در اصطلاح دینی به معنای پوشش زن به‌وسیله چادر و نقاب است تا زیبایی‌ها و اندام تحریک‌کننده زن را در پوشش کامل قرار بدهد.^۲

لزوم پوشیدگی زن بر اساس شش دلیل قطعی قابل اثبات است که هر یک به‌تنهایی برای اثبات ضرورت حجاب کافی است:
 ۱. قرآن کریم ۲. روایات شریفه ۳. سیره اهل بیت علیهم‌السلام ۴. براهین عقلی ۵. فطرت و طبیعت انسانی ۶. تاریخ. هر یک از این دلایل به‌خوبی قادر است که ضرورت داشتن حجاب کامل برای زن را اثبات نماید. البته این دلایل نیازمند آموزش و تبیین و تبلیغ صحیح هستند. شهید مطهری به ۴ فلسفه برای حجاب اشاره می‌کند: ۱- آرامش روانی ۲- حفظ ارزش و بالا بردن احترام زن. ۳- استحکام پیوند خانوادگی ۴- استواری اجتماع.

فلسفه حجاب و عفاف

پوشش زن مسلمان در قرآن کریم و احادیث اسلامی به‌عنوان وظیفه‌ای حتمی و دارای فلسفه‌ی معقول و ارزنده معرفی شده است. زن مسلمان نیز با درک روشن آثار وجودی خود، پوشش اسلامی را با معرفت پذیرفته است و آن را نگهدارنده تقوا، عفت، حیا، نجابت، وقار، پاکی، ظرافت، فضیلت، صلابت، سلامت و متانت خود می‌داند. اگر می‌بینیم که وظیفه‌ی پوشش به زن اختصاص یافته، به این دلیل است که ملاک آن، ویژه‌ی زن است. در بیان فلسفه حجاب می‌توان به فلسفه فردی حجاب و عفاف، فلسفه خانوادگی حجاب و عفاف، فلسفه اجتماعی حجاب و عفاف و... دسته‌بندی و تبیین نمود.

فلسفه فردی حجاب عبارت است از: تضمین طهارت و پاکی نفس انسان‌ها، فلاح و رستگاری، سلامت و بهداشت روانی فرد، ارتقاء سطح منزلت و مقام انسانی زن، حجاب و عفاف زکات زیبایی زن است، تأمین و تضمین کرامت و شخصیت زن. پوشش و حجاب پرتوی از آفرینش الهی است که فلسفه وجودی آن حفظ مقام و ساحت مادی و معنوی زن و مرد و زمینه‌ساز رشد و کمال آن‌ها تا مراتب عالی انسانیت است. یکی از قوانین ربانی در شرایع الهی مسئله حجاب و پوشش بوده است و خالق بشر که بر تمامی اسرار و رموز آفرینش، عالم خبیر است، زیبایی، امنیت، رشد و تعالی انسان‌ها به‌خصوص زن را در پوشش و عفاف و حجاب دانسته است.

فلسفه خانوادگی حجاب: حجاب موجب استحکام خانواده و پیوند زناشویی می‌شود چراکه مرد یا زنی که به لحاظ بصری و لمسی از فردی غیر از همسر خود بهره‌ن گرفته است نسبت به همسر خود علاقه بیشتری احساس می‌کند و همین علاقه و لذت بیشتری که به‌تبع آن می‌برد، به پایبندی بیشتر او به خانواده منجر می‌شود و همین بر روحیه زن و دلگرمی او به تلاش در محیط خانواده نیز اثر مستقیم می‌گذارد. زن علاوه بر رسالت و مسئولیت تربیت نسلی هوشمند و متعهد، رسالت حضور در صحنه‌های اجتماعی را نیز، بر عهده دارد. هویت خانواده، اصالت خانواده، سلامت خانواده و پویایی آن در گرو دور ماندن از فساد و فحشا است و حجاب رمز این سلامت خواهد بود.

^۲ مرادزاده، علی، خاستگاه حجاب و بی‌حجابی؛ مبانی، عوامل و پیامدها، جلد اول، نشر ناد.

فلسفه اجتماعی و سیاسی حجاب

حجاب در ابعاد اجتماعی بسیار قابل تکریم و توجه است. حدود نگاه و حجاب و مسائل غریزی در چارچوب شرع مقدس تبیین شده و تخلف از آن حرام و نامشروع است و فلسفه آن همان امنیت روانی، پاکدامنی، سلامت فرد، خانواده و سعادت جامعه‌ی بشری است و پاسداری از آن وظیفه فردی و خانوادگی و حاکمیتی است و تخلف از آن موجب ناکامی، نگون‌بختی، فساد و تباهی فرد، خانواده و جامعه است. افعال تکلیفی بشر از حسن و قبح ذاتی برخوردار است و عقل می‌تواند حسن و قبح آن‌ها را شناسایی کند. حجاب و بدحجابی هم مانند سایر کارهای انسان دارای حسن و قبح ذاتی است. تعدیل جاذبه‌ی طبیعی بین زنان و مردان، ایجاد زمینه مشارکت سیاسی اجتماعی زنان، بهداشت روانی جامعه، سلامت محیط اجتماع، امنیت اجتماعی، حضور معنوی گرایانه زنان و مردان در محیط اجتماعی، کاهش تقاضای مدیرستی بانوان، حفظ ارزش‌های انسانی، مانند عفت، حیا و متانت در جامعه، مصونیت زنان در همه زمان‌ها و مکان‌ها و... از ابعاد فلسفه سیاسی و اجتماعی حجاب است.

حجاب و عفاف در قرآن کریم

لزوم و وجوب حجاب در قرآن کریم تصریح و تأکید شده است. حجاب قرآنی دارای ابعاد و شاخص‌های پنج‌گانه است: «حجاب نگاه، حجاب گفتار، حجاب رفتار، حجاب فیزیکی بدن؛ و حجاب قلب». حال آنکه بنا بر باور غلط، حجاب صرفاً به پوشش فیزیکی بدن اطلاق می‌شود. هرگاه چهار بُعد اولیه در حداقل موردنظر شریعت ناب و در حد یک هنجار اجتماعی رعایت شود، به حجاب نازل دست یافته‌ایم و هرگاه ابعاد پنج‌گانه به نحوی فراگیر و یکپارچه با مشخصات تمام و کمال قرآنی‌اش جامه عمل بپوشد، برترین نوع پوشیدگی رخ می‌نماید و جامعه به ارزش‌ها و کرامت‌های انسانی‌اش نزدیک شده است. «جلباب» حجاب برتر و «خمار» حجاب نازل است که متناسب با ریشه‌های تمدنی هر عرصه جغرافیایی در جهان اسلام به اشکالی زیبا و متنوع تجلی کرده است.

خداوند خطاب به مردان فرمود: «قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ: به مردان بگو تا چشم‌ها را از نگاه ناروا ببندند و اندامشان را از حرام محفوظ نگه‌دارند». (نور/۳۰) بر اساس این آیه نگاه کردن به بدن زن منع شده یعنی از زن بدنش را نپوشاند نگاه به آن حرام است. پس پوشش و حجاب وجوب دارد.

خطاب به زنان فرمود: «قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلَا يَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ: به زنان بایمان بگو چشمان خود را (از هر نامحرمی) ببندند و پاکدامنی ورزند و زیورهای خود را آشکار نگردانند مگر آنچه (طبعاً) از آن پیدا هست. باید روسری خود را بر گردن خویش بیندازند، زیورهایشان را آشکار نکنند». (نور/۳۱)

استاد شهید مرتضی مطهری ذیل آیه مذکور می‌گوید: خلاصه این دستور این است که زن و مرد نباید چشم‌چرانی کنند و نباید به قصد لذت بردن به یکدیگر نگاه کنند. برای زنان یک وظیفه مخصوص نیز مقرر فرموده و آن این است که بدن خود

را از مردان بیگانه بپوشانند و به هیچ وجه و هیچ صورت و با هیچ شکل و رنگ و بهانه‌ای کاری نکنند که موجبات تحریک مردان نامحرم را فراهم کنند.

خداوند تأکید و تصریح کرد: «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَلزَّوْجِکَ وَبَنَاتِکَ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَیْهِنَّ مِنْ جَلَابِیْهِنَّ ذَٰلِکَ أَدْنَىٰ أَنْ یُعْرَفْنَ فَلَا یُؤْذَیْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِیْمًا: هان ای پیامبر! به همسرانت و دخترانت و زنان مؤمنین بگو تا پوشش سرتاسری (جلباب) خود پیش بکشند، به این وسیله بهتر معلوم می‌شود که زن مسلمان هستند، در نتیجه اذیت و آزار نمی‌بینند و خدا همواره آمرزنده رحیم است». (احزاب/ ۵۹) در این آیه هم بر زنان و دختران پیغمبر واجب کرده است که حجاب کامل داشته باشند و هم بر زنان افراد باایمان تکلیف حجاب کامل کرده است. نساء المؤمنین یعنی همه زنان مسلمان پس تنها اختصاص به زنان پیغمبر ندارد. زنان باید با پوششی گشاد و بزرگ، سر و سینه (بدن) را بپوشانند به گونه‌ای که مورد تهییج هوس‌بازان و مزاحمت آنان قرار نگیرند.

حجاب در سنت و سیره معصوم

حجاب، به معنای پوشش اسلامی بانوان، دارای دو بُعد ایجابی و سلبی است. بُعد ایجابی آن، وجوب پوشش بدن و بُعد سلبی آن، حرام بودن خودنمایی به نامحرم است؛ و این دو بُعد باید در کنار یکدیگر باشد تا حجاب اسلامی محقق شود؛ گاهی ممکن است بُعد اول باشد، ولی بُعد دوم نباشد، در این صورت نمی‌توان گفت که حجاب اسلامی محقق شده است. در منابع روایی وارد شده است که اولاً حجاب زنان پیامبر (ص) به هنگام حضور در اجتماع در حد عالی بود و حتی از روایات استفاده می‌شود که نقاب می‌زدند. اگر کسانی بخواهند شواهد را ببینند، آن‌ها را ارجاع می‌دهم به جلد چهاردهم کتاب «الصحیح من سیرة النبی الأعظم (ص)» تألیف مرحوم علامه سید جعفر مرتضی عاملی که درباره اصل و کیفیت حجاب در عصر پیامبر روایات متعددی را نقل کرده است. بنابراین خطاب خداوند به پیامبر تنها برای زنان حضرت نیست چون آنان حجاب کامل داشتند بلکه منظور حجاب مسلمین است. اسلام به‌عنوان دین کامل از تمامی جهات؛ برای عفاف، نوع پوشش، حجاب مردان و زنان حدود و قوانینی را ارائه کرده است که برای اثبات آن، به قرآن کریم و روایات اهل بیت از معتبرترین کتب روایی و تفاسیر استدلال شده است.

پیامبر اکرم (ص) فرمود: «زنی که برای حفظ عفت و غیرت، استقامت ورزید و برای خدا وظیفه خود را به‌خوبی انجام داد، خداوند پاداش شهید را به او خواهد داد». (بحار الانوار، ج ۱۰۳، ص ۲۵۰) «یک گروهی که وارد جهنم می‌شوند، زنان بدحجابی هستند که برای فتنه و فریب مردان، خود را آرایش و زینت می‌کنند». (کنز العمال، ج ۱۶، ص ۳۸۳) «هر زنی که به خداوند سبحان و روز قیامت ایمان دارد، زینتش را برای غیر شوهرش آشکار نمی‌کند و همچنین موی سر و مچ [پای] خود را نمایان نمی‌سازد و هر زنی که این کارها را برای غیر شوهرش انجام دهد، دین خود را فاسد کرده و خداوند را نسبت به خود خشمگین نموده است». (مستدرک حاکم، ج ۲، ص ۵۴۹) «هلاکت زنان امت من در دو چیز است: طلا و لباس نازک». (امالی، شیخ مفید، ص ۲۳۸)

امیرالمؤمنین علی (ع) می‌فرماید: «قطعاً حجاب متین برای زنان متضمن سعادت است». (مستدرک الوسائل، ج ۱۴، ص ۲۸۶) «پوشیده و محفوظ داشتن زن مایه آسایش بیشتر و دوام زیبایی اوست». (حکمت ۴۷۴) «زن (باید) مو و سینه و دور

گردن و زیر گلوی خود را بپوشاند». (غررالحکم، ۵۸۲۰) «افضلُ العبادَةِ العِفافُ: عفت و پاک‌دامنی، برترین عبادات است». (الکافی، ج ۲، ص ۷۹) همین طور سایر پیشوایان معصوم هر یک بر لزوم حجاب و عفاف و حیا تأکید کرده و ثمرات حجاب را برشمرده و به مضرات و پیامدهای بی‌حجابی و بی‌حیایی و برهنگی که نتیجه افکار و رفتار شیطانی هست هشدار داده و مردان و زنان مسلمان را از آن برحذر داشته‌اند.

حجاب حضرت فاطمه (س) الگوی انسان کامل

هر پدیده را با الگوی آن می‌شناسند. الگوی حجاب در حضرت زهرا (س) نمایان است و سرنوشت آن سعادت ابدی و بهشت برین است. البته الگوی بی‌حجابی و بی‌عفتی و بی‌حیایی هم در شیطان است و عاقبت آن جهنم و عذاب ابدی خواهد بود. حضرت زهرا (س) یک افتخار است برای همه عالم، نه فقط برای شیعه، نه فقط برای عالم اسلام، نه فقط برای ائمه طاهرین، بلکه آن حضرت برای پدر بزرگوارش نیز مایه سربلندی و افتخار به شمار می‌رود. پیامبر اکرم (ص) به این بانوی آسمانی و معنوی خیلی افتخار می‌کردند و بارها می‌فرمودند که خودم و پدر و مادرم به فدای تو.

حضرت زهرا (س) در عین آن که حجاب کامل را رعایت می‌کرد، حجاب را پرده‌نشینی و انزوای زنان نمی‌دانست، بلکه شواهد بسیاری وجود دارد که آن حضرت حجاب را هرگز دست و پاگیر و مانع تلاش‌های اجتماعی و سیاسی نمی‌دانست. در عرصه‌های اجتماعی و سیاسی شرکت فعالیت داشت. سخنرانی می‌کرد و در اجتماع مسلمین ایفای نقش داشت. حتی در پشت جبهه جنگ و جهاد هم حضور یافت و به مداوای زخمی‌های محارم پرداخت. پوشش زن در اسلام این است که زن در معاشرت خود با مردان، بدن و موی خود را بپوشاند و به جلوه‌گری و خودنمایی نپردازد، آیات مربوطه همین معنی را ذکر می‌کند و فتوای فقها هم مؤید همین مطلب است.